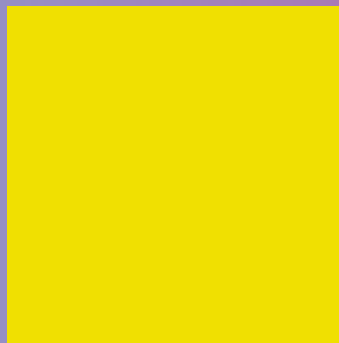

2

KATHOLICISME

KATHOLICISME

VOOR WE VAN START GAAN

1. Schrijf vijf elementen neer die in je opkomen als je aan het katholicisme denkt.
2. Schrijf drie vragen neer die jij zou willen stellen over het katholicisme.

Figuur 2.1
Kerkgebouwen zijn
de gebedshuizen voor
katholieken. Op de foto
zie je de Sint-Gilliskerk
van Brugge, in België.
Bron: © Renáta
Sedmáková /
Adobe Stock

2.1 EEN BRIEF VAN SARA

Hallo! Mijn naam is Sara, ik ben veertien jaar oud en katholiek gelovige. Ik voel mij net zoals de rest van mijn gezin, verbonden met de Katholieke Kerk. Het katholicisme is een stroming binnen het christendom. Katholiek betekent 'universeel', je kan dus zeggen dat de katholieke boodschap en de Katholieke Kerk aan iedereen gericht is.

Net zoals andere christenen, geloven katholieken in God in drievoud: God de Vader, Jezus de Zoon en de Heilige Geest. Dit noemen we de Heilige Drievuldigheid. Dit komt ook terug in het kruisteken dat christenen maken en waarbij zij zeggen: "In de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest". Het kruisteken is een symbolische handeling en is een verwijzing naar het kruis waarop Jezus stierf, één van de belangrijkste symbolen binnen ons geloof.

Jezus werd geboren in de eerste eeuw van de christelijke jaartelling in Palestina en was een uniek iemand. Hij vertelde tal van inspirerende lessen en verhalen, en verrichtte wonderen. Hij kondigde het Rijk van God aan: een rijk van liefde, niet van macht. Daarom kende Jezus ook tegenstand. Hij stierf uiteindelijk aan het kruis, voor de zonden van alle mensen. Als Zoon van God stond hij echter op uit de dood. Zijn dood en verrijzenis onthulden Gods liefde voor ons, en betekenden het begin van het christendom.

Vandaag is het Kerstmis! Ieder jaar op 25 december vieren christenen over heel de wereld de geboorte van Jezus. Kerstmis is een echt familiefeest. We komen gezellig samen met heel de familie, om lekker te eten en cadeautjes te openen! Weet je wat ik ook erg leuk vind aan Kerstmis? Het kerststalletje! Een kerststalletje doet ons terugdenken aan de geboorte van Jezus. Dit kerststalletje zetten katholieken meestal bij de versierde kerstboom.

Naast Kerstmis zijn er nog andere feestdagen die een belangrijke plaats en betekenis hebben in het leven van katholieken. De belangrijkste feestdag is Pasen. Met Pasen herdenken christenen de verrijzenis van Jezus uit het graf. De liefde van God is sterker dan de dood. Zo is Pasen het symbool van hoop en toekomst. Het lijden, de dood en de verrijzenis van Jezus Christus vormen de kern van het christelijk geloof. Pasen is ook een vrolijk familiefeest, waarbij we op zoek gaan naar chocolade paaseitjes, of we maken zelf gekleurde paaseitjes!

Op feestdagen als Kerstmis en Pasen, gaan katholieken naar de kerk, het gebedshuis van christenen. Bij elke viering lezen we enkele passages uit de Bijbel. Uit de Bijbel putten gelovigen veel kracht. Bij elke viering in de kerk ontvangen katholieken het sacrament van de eucharistie. Een sacrament is een ritueel in de Katholieke Kerk waarbij God en mens elkaar ontmoeten. De katholieke traditie kent zeven sacramenten die plaatsvinden op belangrijke overgangsmomenten in het leven. Het sacrament van de eucharistie ontvang je de eerste keer bij je Eerste Communie, ik was toen zeven jaar oud. De eucharistie herinnert ons aan het Laatste Avondmaal. Dit is de laatste maaltijd die Jezus deelde met zijn apostelen. Jezus vroeg aan zijn leerlingen om de maaltijd te blijven herhalen. Daarom komt de Kerkgemeenschap al vanaf het begin samen om de eucharistie te vieren.

Naast het sacrament van de eucharistie zijn er nog zes andere sacramenten die een belangrijke rol spelen in het leven van katholieken. Het eerste sacrament is het doopsel. Mijn ouders hebben gekozen om mij als baby te laten dopen. Het doopsel is een initiatiesacrament waarbij mensen worden opgenomen binnen de Katholieke Kerk. Water wordt over het hoofd van de gedoopte gegoten, en de gedoopte krijgt ook een peter en een meter. Zowel kinderen als volwassenen kunnen worden gedoopt, om lid te worden van de Katholieke Kerk. Een katholiek gelooft dat het doopsel het begin is van een nieuw leven in Christus.

Toen ik twaalf jaar werd, heb ik het sacrament van het vormsel ontvangen. Dit is ook een initiatiesacrament, zoals het doopsel. De vormeling wordt gezalfd met de Heilige Geest. Het is de bevestiging van het doopsel en van de verbondenheid met God en de Kerkgemeenschap. Je zegt dan aan iedereen: 'Ik wil katholiek zijn'.

Later wil ik ook graag trouwen voor de Kerk! Het sacrament van het huwelijk verbindt niet alleen twee christenen met elkaar, maar ook met God en de Kerkgemeenschap. Sommige katholieken worden geroepen tot het priesterschap of tot een religieus gemeenschapsleven. Zij ontvangen het sacrament van de priesterwijding. Ze stellen zich bewust ten dienste van God en de Kerkgemeenschap. Ook vrouwen kunnen de kerk dienen, als religieuzen in congregaties of als leken, zowel binnen als buiten het huwelijk.

Vorig jaar is mijn grootvader gestorven. Op het einde van zijn leven heeft hij het sacrament van de ziekenzalving ontvangen, wat een bijzonder en troostend moment was voor hem en onze familie. Het sacrament van de ziekenzalving wordt toegediend aan zieken en stervenden. De zieke of stervende ervaart of voelt dat God hem of haar liefdevol nabij is.

Het laatste sacrament waar ik meer over wil vertellen, is het sacrament van boete en verzoening. Dit sacrament geeft katholieken de mogelijkheid om hun zonden op te biechten aan een priester. Onze zonden, kwaadheid en onmacht worden toevertrouwd aan God, die ons vervolgens vergeving en verzoening schenkt als we bereid zijn ons leven te vernieuwen. Katholiek zijn heeft morele implicaties: de waardigheid van de menselijke persoon eerbiedigen, verantwoordelijkheid opnemen voor de gemeenschap en de hele schepping.

In het alledaagse leven van katholieken speelt de verering van heiligen een belangrijke rol. Heiligen zijn voorbeelden van een christelijk leven dat inspireert. De meest bekende heilige die wordt vereerd is Maria, de moeder van Jezus. Ook zijn er bepaalde plaatsen verbonden met Maria, zoals Lourdes in Frankrijk. Mensen gaan vaak op bedevaart. Een bedevaart is een tocht of een reis van een gelovige naar een bedevaartsoord. Voor veel mensen is een bedevaart een inspirerende ervaring die hun de rest van hun leven bijblijft.

Om te eindigen wil ik nog iets zeggen over Vaticaanstad, in Rome, want dit is de belangrijkste plaats voor katholieken in heel de wereld omdat het de hoofdzetel van de Katholieke Kerk is. Het is de plaats waar de paus woont! De paus is het hoofd van de Rooms-Katholieke Kerk. Naast de paus zijn er nog drie andere ambten binnen de Katholieke Kerk: bisschop, priester en diaken. Katholieke gelovigen die geen formeel ambt opnemen, worden leken genoemd. Leken worden geroepen om zich te engageren in de samenleving vanuit een christelijke inspiratie. Graag wil ik afsluiten met een gebed, misschien wel het bekendste gebed van christenen ter wereld, door Jezus zelf gegeven: het Onzevader.

Onze Vader, die in de hemel zijt,
Uw naam worde geheiligd,
Uw Rijk kome,
Uw wil geschiede
op aarde zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij vergeven aan onze schuldenaren
en breng ons niet in beproeving
maar verlos ons van het kwade.

2.2 OEFENINGEN

2.2.1 OEFENING 1: Beantwoord onderstaande vragen na het bekijken/lezen van Sara's brief.
EEN EERSTE KENNISMAKING MET HET KATHOLICISME

1. Wat wist jij al over het katholieke geloof?

2. Welke informatie over het katholieke geloof is nieuw voor jou?

Figuur 2.2
Katholiek gelovigen vinden verbondenheid bij elkaar, bij de Kerkgemeenschap en God.
Bron: © cottonbro / Pexels.com

2.2.2 OEFENING 2:
WAT WEET JE OVER
HET KATHOLIEK
GELOOF?

Beantwoord onderstaande vragen na het bekijken/lezen van Sara's brief.

1. Wat betekent 'katholiek'?
  - a. Universeel
  - b. Kerk
  - c. Groot

2. Als katholieken spreken over God de Vader, Jezus de Zoon en de Heilige Geest, dan noemen ze dit...
  - a. het kruis.
  - b. het Laatste Avondmaal.
  - c. de Heilige Drievuldigheid.

3. Welke rangorde van ambten binnen de Katholieke Kerk is correct?
  - a. Bisschop, priester, diaken
  - b. Bisschop, diaken, priester
  - c. Leek, priester, bisschop

4. Met Pasen herdenken katholiek gelovigen...
  - a. de verrijzenis van Jezus Christus, na de kruisdood.
  - b. de geboorte van Jezus Christus.
  - c. de kruisdood van Jezus Christus.

5. Welke naam heeft het geloofsboek van katholiek gelovigen?
  - a. Het Oude Testament
  - b. De Bijbel
  - c. De Koran

6. De Katholieke Kerk kent zeven sacramenten. Wat is een sacrament?
  - a. Een sacrament is een verwijzing naar een tekst uit het geloofsboek van katholieken.
  - b. Een sacrament is een ritueel waarbij God en de mens elkaar ontmoeten.
  - c. Een sacrament is een heilige plaats waar gelovigen bidden.

7. In het alledaagse leven van katholieken speelt de verering van heiligen een belangrijke rol. Wat is een heilige?
- a. Een heilige is iemand die al vijf keer op bedevaart is geweest.
  - b. Een heilige is een persoon die op Kerstmis geboren is.
  - c. Een heilige is een voorbeeld van een inspirerend christelijk leven.
8. Waar woont de paus, het hoofd van de Katholieke Kerk?
- a. Vaticaanstad
  - b. Rio de Janeiro, Brazilië
  - c. Lourdes, Frankrijk
9. Wat is één van de belangrijkste symbolen voor katholieken?
- a. De berg
  - b. Het kruis
  - c. Het graf
10. De eucharistie herinnert katholieken aan...
- a. de paus.
  - b. Maria, de moeder van Jezus.
  - c. het Laatste Avondmaal, Christus en het paasmysterie.

Figuur 2.3
Het moment van de eucharistie tijdens een viering in de kerk.
Bron : © lightpoet / Adobe Stock

2.2.3 OEFENING 3: DE ZEVEN SACRAMENTEN

Een sacrament is een **ritueel in de Katholieke Kerk** waarbij God en de mens elkaar ontmoeten. De katholieke traditie kent **zeven sacramenten** die belangrijke momenten en overgangen in het leven van katholiek gelovigen raken.

Hieronder vind je de zeven sacramenten. Verbind elk sacrament met de juiste betekenis door het nummer van het sacrament bij de juiste omschrijving te noteren:

1. Sacrament van het doopsel
2. Sacrament van de eucharistie
3. Sacrament van het vormsel
4. Sacrament van het huwelijk
5. Sacrament van de priesterwijding
6. Sacrament van de ziekenzalving
7. Sacrament van boete en verzoening

Omschrijving	Sacrament (nummer)
Bij dit sacrament wordt een katholiek gelovige gezalfd met de Heilige Geest. Het is een bevestiging van het doopsel. Op die manier toont de gelovige aan God en de Kerkgemeenschap dat hij/zij katholiek wil zijn.	
Dit sacrament schenkt vergeving en verzoening, nadat een katholiek gelovige de eigen zonden heeft opgebiecht en bereid is om het eigen leven te vernieuwen.	
Dit sacrament ontvangt een katholiek voor de eerste keer bij de Eerste Communie. Het sacrament herinnert katholieken aan het Laatste Avondmaal, waar Jezus aan zijn leerlingen vroeg om de maaltijd altijd op dezelfde manier te blijven herhalen. Met dit sacrament herdenken katholieken Christus en het paasmysterie.	
Bij dit sacrament worden twee personen niet alleen verbonden levenslang met elkaar, maar ook met God en de Kerkgemeenschap.	
Mensen worden aan de hand van dit initiatiesacrament binnengeleid in het christelijk geloof, door water overgoten in de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.	
Dit sacrament wordt toegediend aan zieken en stervenden. Het is een grote steun en laat de zieke of stervende de nabijheid van God ervaren.	
Met dit sacrament toont een persoon de keuze om zich met een kerkelijk ambt ten dienste te stellen van God en de Kerkgemeenschap. Dit sacrament kunnen alleen ongehuwde mannen verkrijgen.	

2.2.4 OEFENING 4:
JUIST OF FOUT?

Lees onderstaande uitspraken na het bekijken/lezen van Sara's brief. Zijn deze uitspraken juist of fout? Duid het juiste antwoord aan en motiveer je antwoord.

1. Jezus leefde in de eerste eeuw van de christelijke jaartelling. Hij was een bijzonder en inspirerend persoon. Hij kende geen enkele tegenstand gedurende heel zijn leven.

JUIST / FOUT

Figuur 2.4
Een kruis is één van de belangrijkste symbolen voor katholieken
Bron: © izuboky / Adobe Stock

2. Een katholiek gelovige die op bedevaart gaat, maakt een inspirerende reis naar een plaats met een belangrijke religieuze betekenis. Katholieken kunnen ervoor kiezen om op bedevaart te gaan naar plaatsen die met heiligen zijn verbonden, zoals Lourdes.

JUIST / FOUT

3. Vaticaanstad is een bijzondere plaats voor katholieken. Het is de enige plaats waar de Bijbel, het geloofsboek van christenen, gelezen kan worden.

JUIST / FOUT

Figuur 2.5
Op de foto zie je het
Sint-Pieterplein in
Vaticaanstad.
Bron: © sborisov /
Adobe Stock

2.2.5 AFSLUITEND: HET ONZEVADER

Bidden is een belangrijke activiteit voor katholieken. Het bekendste gebed voor alle christenen is het **Onzevader**. Dit gebed is dus niet alleen belangrijk voor katholieken, maar ook voor protestanten, anglicanen, orthodoxen, enzovoort. Het gebed werd door Jezus Christus zelf gegeven. Het is dus eeuwenoud en kan zelfs teruggevonden worden in de Bijbel.

Het **Onzevader** is een krachtige tekst gericht aan God. Gelovigen kunnen hier troost, steun, hoop en vertrouwen in terugvinden. Het is een tekst die katholieken ook over de toekomst doet dromen, waarin niets wat goed is uiteindelijk verloren gaat.

Onze Vader, die in de hemel zijt,

Uw naam worde geheiligd,

Uw Rijk kome,

Uw wil geschiede

op aarde zoals in de hemel.

Geef ons heden ons dagelijks brood

en vergeef ons onze schulden,

zoals ook wij vergeven aan onze schuldenaren

en breng ons niet in beproeving

maar verlos ons van het kwade.

1. Wat verwondert je het meest in dit gebed?

2. Bid jij wel eens?

3. Als je zelf niet bidt, begrijp je waarom anderen dit wel doen? Wat zou je aan hen willen vragen?

Figuur 2.6
Een persoon die aan het bidden is.
Bron: © RODNAE
Productions / Pexels.com

2.5 WOORDENLIJST

Bedevaart

Een katholiek gelovige die op bedevaart gaat, maakt een inspirerende reis naar een plaats met een belangrijke religieuze betekenis. Katholieken kunnen ervoor kiezen om op bedevaart te gaan naar plaatsen die met heiligen zijn verbonden, zoals Lourdes. Voor veel mensen is een bedevaart een inspirerende ervaring die hun de rest van hun leven bijblijft.

Bijbel

De Bijbel is het geloofsboek van christenen. Dit heilig boek voor christenen bestaat uit twee delen: het Oude/Eerste Testament en het Nieuwe/Tweede Testament. De term 'Bijbel' komt van het Griekse woord biblia, wat 'boeken' betekent. De Bijbel is immers een verzameling van verschillende boeken, bestaande uit verschillende literaire genres: legenden, wijsheden, (historische) verhalen, profetische visioenen, Evangelies, enzovoort.

Heilige

In het alledaagse leven van katholieken speelt de verering van heiligen een belangrijke rol. Heiligen zijn voorbeelden van een christelijk leven dat inspireert. Een bekend voorbeeld van een heilige is Maria, de moeder van Jezus.

Heilige Drievuldigheid

Net zoals andere christenen, spreken katholieken over God in drievoud: God de Vader, Jezus de Zoon en de Heilige Geest. Dit noemen we de Heilige Drievuldigheid. Dit komt ook terug in het kruisteken dat christenen maken en waarbij zij zeggen: "In de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest".

Katholiek

Het katholicisme is een stroming binnen het christendom. Katholiek betekent 'universeel'. De katholieke boodschap en de Katholieke Kerk zijn immers aan iedereen gericht.

Onzevader

Het Onzevader is een bekend en veelvuldig gebeden gebed onder christenen, gericht aan God. Het werd door Jezus zelf gegeven en is terug te vinden in de Bijbel. Dit gebed is eeuwenoud en in wel honderden talen vertaald.

Rijk Gods

Jezus kondigde het Rijk Gods, of het Rijk van God, aan: een rijk van liefde, niet van macht. Het Rijk Gods heeft een belangrijke plaats binnen het christendom en vormt mede de kern van Jezus' verkondiging. Wanneer christenen spreken over het Rijk Gods, verwijzen ze naar de hoop en droom van een andere en nieuwe wereld van Gods Koninkrijk. De exacte betekenis en inhoud is echter voor interpretatie vatbaar en verschilt naargelang context en tijd.

Sacrament

Een sacrament is een ritueel in de Katholieke Kerk waarbij God en de mens elkaar ontmoeten. De katholieke traditie kent zeven sacramenten die belangrijke momenten en overgangen in het leven van katholiek gelovigen symboliseren: sacrament van het doopsel, sacrament van de eucharistie, sacrament van het vormsel, sacrament van het huwelijk, sacrament van de priesterwijding, sacrament van de ziekenzalving, sacrament van boete en verzoening.

Photo: Annie Spratt | Unsplash

2.6 BIBLIOGRAFIE

De Schepper, Jef. 2006. *Wat christenen geloven*. Tielt/Wommelgem: Lannoo NV/Van in, pp. 26-27, pp. 156-159.

Elisabeth. "De advent: oorsprong, geschiedenis en betekenis". Accessed February 12, 2021. <https://www.pastoralezorg.be/page/de-advent-in-zorg-en-welzijnsvoorzieningen/>

Lauvrijs, Bart. 2006. *Het feestenboek voor de jeugd: verhelderende en megaleuke weetjes*. Antwerpen: Berghmans.

Pexels, "The best free stock photos & videos shared by talented creators". Accessed February 12, 2021. <https://www.pexels.com/>

Pollefeyt, Didier & Hendrickx, Jeroen. 2020. *Letter & Geest. Christelijke ingrediënten voor actueel godsdienstonderwijs. Deel III: derde graad secundair onderwijs*. Antwerpen: Uitgeverij Halewijn.

Thomas. "7 sacramenten (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/ingredient-zeven-sacramenten/>

Thomas. "Ambten in de kerk (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/ambten-in-de-kerk/>

Thomas. "De eerste kerk (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/ingredient-de-eerste-kerk/>

Thomas. "Een jaar vol feesten". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/een-jaar-vol-feesten/>

Thomas. "Heilige Geest (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/ingredient-heilige-geest/>

Thomas. "Jezus als openbaring (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/ingredient-jezus-als-godsopenbaring/>

Thomas. "Laudato Si (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/laudato-si/>

Thomas. "Literaire genres in de bijbel (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/literaire-genres-bijbel/>

Thomas. "Liturgisch jaar (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/ingredient-liturgisch-jaar/>

Thomas. "Onzevader (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/ingredient-onzevader/>

Thomas. "Over de grens (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/over-de-grens/>

Thomas. "Paasmysterie (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/ingredient-paasmysterie/>

Thomas. "Rijk gods (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/rijk-gods/>

Thomas. "Sacrament van boete en verzoening (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/sacrament-van-boete-en-verzoening/>

Thomas. "Sacrament van de eucharistie (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/ingredient-sacrament-van-de-eucharistie/>

Thomas. "Sacrament van de ziekenzalving (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/sacrament-ziekenzalving/>

Thomas. "Sacrament van het doopsel (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/sacrament-van-het-doopsel/>

Thomas. "Sacrament van het huwelijk (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/ingredient-sacrament-huwelijk/>

Thomas. "Sacrament van het vormsel (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/sacrament-van-het-vormsel/>

Thomas. "Servus Servorum Dei. Over de toekomst van het pausschap". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/servus-servorum-dei/>

Thomas. "Theologische achtergronden". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/theologische-achtergronden/>

Vatican News. "Our Father". Accessed February 12, 2021. <https://www.vaticannews.va/en/prayers/our-father.htm>

Youcat. 2011. Jongerencatechismus van de Katholieke Kerk. Tielt: Lannoo, pp. 86-89.

KU LEUVEN

Didier Pollefeyt (Menen, 1965) is gewoon hoogleraar aan de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen van de KU Leuven, België. Hij is voorzitter van het Centrum Academische Lerarenopleiding en van het Centrum voor Vredesethiek van de KU Leuven. Hij doceert religieuze initiatie, communicatie en vorming, vakdidactiek godsdienst en post-holocaust joods-christelijke relaties. Hij is verantwoordelijk voor de didactische website Thomas voor het godsdienstonderwijs in de Lage Landen en promotor van de internationale onderzoeksgroep 'Enhancing Catholic School Identity' (ECSI).

Leen Deflem (Leuven, 1995) werkt als wetenschappelijk onderzoekster aan de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen van de KU Leuven, België. Deflem behaalde een bachelor- en masterdiploma in de Geschiedenis, een getuigschrift in de Theologie en een educatief diploma aan de KU Leuven. Ze werkt bij het Centrum Academische Lerarenopleiding van de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen (KU Leuven) en is betrokken bij het internationale ECSI-project ('Enhancing Catholic School Identity'). Daarnaast werkt ze ook voor Thomas, de didactische website voor leerkrachten en godsdienstonderwijs in het Nederlandstalige onderwijsgebied. Deflem is ook werkzaam bij Katholiek Onderwijs Vlaanderen.

Elies Van Noten (Lier, 1995) is als wetenschappelijk onderzoekster verbonden aan de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen van de KU Leuven, België. Ze behaalde een bachelor in de Geschiedenis en een master in de Culturele Studies aan de KU Leuven. Daarnaast behaalde ze een getuigschrift in de Theologie en een educatief diploma, alsook aan de KU Leuven. Van Noten werkt bij het Centrum Academische Lerarenopleiding van de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen (KU Leuven) en is betrokken bij het internationale ECSI-project ('Enhancing Catholic School Identity'). Daarnaast werkt ze ook voor Thomas, de didactische website voor leerkrachten en godsdienstonderwijs in het Nederlandstalige onderwijsgebied.

EDUC8 Consortium

Dit boek werd gefinancierd door het Fonds voor interne veiligheid- Politie van de Europese Unie.